

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД БИЈЕЉИНА
ГРАДОНАЧЕЛНИК
Градска управа Града Бијељина
Одјељење за пољопривреду
Број: 02/19-330-2-231 /23
Датум, 07.06.2024. године

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А
О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОЉЕТНЕ СЈЕТВЕ У 2024. ГОДИНИ И
ПРИПРЕМАМА ЗА ЖЕТВУ СТРНИХ ЖИТА

Бијељина, јун, 2024. године

УВОД

Програмом рада Скупштине Града Бијељина за 2024. годину, предвиђена је израда Информације о реализацији прољетне сјетве у 2024. години и припрема за жетву стрних жита. У првом дијелу ће бити обухваћена проблематика везана за реализацију прољетне сјетве, док ће се у другом дијелу разматрати припрема за жетву стрних жита уз приједлоге мјера за што успјешнију реализацију жетве.

Информација је урађена на основу података добијених од правних лица, уговорене производње, Регистра пољопривредних газдинстава Републике Српске, компаније специјализованих за прикупљање података, слободне процјене за приватни сектор као и других извора информисања и података са којима располаже Одјељење за пољопривреду. Подаци се односе на 2024. годину.

I - РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЉЕТНЕ СЈЕТВЕ У 2024. ГОДИНИ

Прољетна сјетва у 2024. години имала је значајан утицај на пољопривреднике. Доступност сјемена била је осигурана, што је омогућило пољопривредницима да планирају и проводе сјетву без већих потешкоћа. Међутим, климатске промјене су донијеле изазове попут недостатка снијега и акумулације влаге у земљишту, што је повећало ризик од суша. Ове промјене су присиле пољопривреднике да прилагоде своје сјетвене планове и стратегије како би избјегли штете. У протеклом периоду пољопривредници су се суочили са низом изазова, укључујући нагле промјене температуре, екстремне количине падавина, суше, као града и олуја. Како би се носили са овим изазовима, важно је примјењивати иновације, што је кључно за опстанак домаће пољопривредне производње. Укратко, прољетна сјетва имала је разнолику динамику, с позитивним аспектима као што су доступност сјемена, али и изазовима повезаним с климатским промјенама и финансијском подршком.

Самим почетком априла су се стекли земљишни и ваздушни услови за реализацију сјетве. Овако повољни услови утицали су на раније кретање вегетације, што је даље утицало на раније спровођење сјетвених радова, иако је оптимални период сјетве средином априла. Многи пољопривредни произвођачи су настојали да заврше сјетву чак и прије оптималног рока. Просјечна температура ваздуха за мјесец април, према доступним подацима са метеоролошких станица, износила је 14.64° С. Максималне забиљежене вриједности износиле су чак 32.66°С. Потом је средином априла наступило нагло захлађење, чак и појава мраза у другој половини априла. Све то је утицало на разноликост у фази сјетве, и на различитост у ницању. Поједини хибриди су били оштећени утицајем ниских температура, док је код одређених једним дијелом дошло до регенерације листова. Генерално се може рећи да је сјетва била успјешна. Сви ови услови су утицали на

неуједначено сијање и ницање. Даљи временски услови су погодовали развоју биљака, те су постојале довољне количине влаге у земљишту за солидан пораст биљака. Принос ће свакако да зависи од временских прилика у наредном периоду, које утичу на оплодњу и наливање зрна. У нашим условима показало се да бољи принос кукуруза дају ранији хибриди, јер раније прођу поједине фазе развоја, и на такав начин избјегну екстремне временске услове у погледу високих температура. Ове године ће бити нешто више пострне сјетве кукуруза, јер стрна жита због ранијег кретања вегетације, пристижу раније у односу на оптимални рок.

У наредној табели даје се обим и структура извршене сјетве по власништву производње:

Ред. бр.	Врста усјева - власништво производње	Планирано у ха	Остварено у ха	Индекс
1	2	3	4	4/3
1.	Кукуруз-укупно	26.162	24.300	93,0
	- правна лица	1.500	1.400	93,3
	- физичка лица	24.662	23.000	93,2
2.	Соја – укупно	790	852	107,8
	- правна лица	150	760	506,6
	- физичка лица	640	92	14,3
3.	Сунцокрет - укупно	50	132	264
	- правна лица	25	43	172
	- физичка лица	25	92	368
4.	Дуван – укупно	170	120	70,5
	- правна лица	170	0	0,0
	- физичка лица	0	120	0,0
5.	Поврће – укупно	3.905	3.905	100,0
	- правна лица	70	70	100,0
	- физичка лица	3.835	3.835	100,0
6.	Крмно биље – укупно	1.180	1.180	100,0
	- правна лица	10	10	100,0
	- физичка лица	1.170	1.170	100,0
	Укупно сјетва:	32.257	31.065	96,3
	- правна лица	1.925	2.565	133,2
	- физичка лица	30.332	28.500	93,9

Реализација прољетне сјетве у 2024. години на подручју Града Бијељина је успјешно завршена. Планирана сјетва житарица, повртарских биљака, индустријског и крмног биља на површини од 32.257 ха је реализована на површини од 31.065 ха. Највеће површине су засијане под кукурузом, на 24.300 ха, што чини 78,22% од укупно оствареног плана прољетне сјетве свих култура. Соја је засијана на површини од 852 ха, сунцокрет на површини од 132 ха, дуван на површини од 120 ха, поврће на површини од 3.905 ха и крмно биље на површини од 1.180 ха.

Репроматеријала за потребе обављања прољетне сјетве (минерална ђубрива, сјеменски материјал, хемијска заштитна средства...), у овој години било је у довољним количинама. Цијена NPK ђубрива је износила 1,48 KM/kg, KAN 0,84 KM/kg и UREA 1,16 KM/kg у 2023. години, док су вриједности за 2024. годину сљедеће: NPK 1.25 KM/kg, KAN 0.75 KM/kg и UREA 0.96 KM/kg. Може се констатовати да су цијене минералних ђубрива у паду у односу на претходну годину. Рано прољеће идеалан је тренутак за примјену минералних NPK ђубрива, јер се тиме омогућава лака доступност макроелемената биљкама. Свакако да је значај трошкова минералних ђубрива и утицај на цијену коштања и исплативост велика. Оно што одређује ниво примјене ове агротехничке мјере јесте сама финансијска моћ пољопривредних произвођача.

Гориво је једини регресирани репроматеријал у пољопривредној производњи, као и до сада, а уједно и једина постицајна мјера за већину регистрованих пољопривредних произвођача. Тренутна цијена дизел горива је 2,54 KM/l.

Правилником о подстицајима за 2024. годину, а на основу члана 32. остала су иста ограничења као предходне године, а подстицајна средства не могу остварити РПГ чији носилац није пријавио Пореској управи обавезу за доприносе у 2023. години у складу са прописима о доприносима, као и они који нису измирили обавезе по основу накнаде за противградну заштиту (ПГЗ) за 2023. годину у складу са прописима о противградној заштити.

При достави доказа о измиреним обавезама, регистровани пољопривредни произвођачи су могли извршити набавку регесираног дизел горива по малопродајној цијени умањеној за 0,80 KM/l у количини од 100 l/ha за све обрадиве површине. Од укупно одобренх 2.856 РПГ (пресјек стања од 12. јуна), захтјев за остваривање права на регрес за дизел гориво у ресорном Одјељењу за пољопривреду до сада је преузело 2.561 РПГ или 90%. Укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава је 5596. Као породично пољопривредно газдинство регистровано је 5510 газдинства или 98,48 %, док је као правни субјекти регистровано 86 газдинстава или 1,53 %. Рок за преузимање регесираног дизел горива код овлашћеног дистрибутера је најкасније до 15. новембра текуће године. Корисник може поднијети један захтјев који обухвата прољећне и јесење радове у прописаном року, с тим да се уз један захтјев може приложити више фискалних рачуна који су реализовани у одвојеним куповинама, али искључиво код једног овлашћеног дистрибутера у једном малопродајном објекту.

На основу Правилника о начину и условима подршке у пољопривредној производњи за 2024. годину, која је донијета на основу члана 9. Статута Аграрног фонда Града Бијељина и Одлуке о програму кориштења средстава за подршку пољопривредној производњи у 2024. години дефинисана су сљедећа средства:

	ИЗНОС (KM)
1. Подршка организованом откупу дувана (род из 2023. године)	30,000.00
2. Подршка организованом откупу поврћа и воћа	200,000.00
3. Подршка организованом откупу пшенице род 2024. године	720,000.00
4. Подршка сточарству	650,000.00
5. Подршка подизању нових засада воћа и цвијећа	10,000.00
6. Подршка пластеничкој производњи и наводњавању	100,000.00
7. Подршка за ванредне и непредвиђене ситуација	80,000.00
8. Подршка удружењима	25,000.00
9. Подршка за трошкове камата	40,000.00
10. Подршка унапређењу пољопривредне производње кроз едукацију пољопривредних произвођача	100,000.00
11. Подршка сертификавању пољопривредне производње	5,000.00
12. Подршка суфинансирању у набавци основног стада и пластеника	30,000.00
13. Подршка суфинансирању анализе земљишта	5,000.00
14. Подршка побољшању квалитета пољопривредног земљишта	90,000.00
15. Подршка осигурању пољопривредних усјева	15,000.00
16. Подршка обнови свињогојске производње	300,000.00
УКУПНО	2,400,000.00

Без обзира на комплетну тренутну ситуацију, издвојена финансијска средства за пољопривреду у последње три године са локалног нивоа за пољопривреду су издвајања између 3 и 4 милиона KM.

Влада Републике Српске усвојила је на 55. сједници План коришћења средстава за подстицање развоја пољопривреде и села за 2024. годину, у оквиру

укупног износа од 180.000.000 КМ. Средства се распоређују тако да ће за подршку текућој производњи бити издвојено 108.270.000 КМ, подршку дугорочном развоју 56.427.770 КМ и за системске мјере 15.302.230 КМ.

На основу Закона о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села, Закона о пољопривреди и Закона о републичкој управи, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде донио је Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села. У периоду од 04.06.2024. до 07.06.2024. године исплаћено је укупно 14.250.837,01 КМ и то за 3.122 корисника подстицаја. Исплаћене су сљедеће мјере:

1. Премија за музне роботе : 240.000,00 КМ (40% од одобрених средстава по рјешењу),
2. Опрема у сточарству : 1.183.472,42 КМ (40% од одобрених средстава по рјешењу),
3. Комбајни : 467.657,87 КМ (40% од одобрених средстава по рјешењу),
4. Опремање рибњака : 84.947,31 КМ (40% од одобрених средстава по рјешењу),
5. Технолошка опрема : 2.538.830,22 КМ (40% од одобрених средстава по рјешењу)
6. Објекти у сточарству : 1.301.031,43 КМ (40% од одобрених средстава по рјешењу)
7. Трактори : 4.933.361,19 КМ (30% од преосталих обавеза по рјешењима)
8. Прикључци : 2.320.419,68 КМ (30% од преосталих обавеза по рјешењима)

Осим наведених мјера које се односе на капитална улагања исплаћена је и подршка Противградној превентиви у износу од : 1.181.116,89 КМ.

Важно је нагласити да је значајан број пољопривредних произвођача остао ускраћен за средства , која су предвиђена правилником из 2023 године.

Ове године је МПШВ РС прихватило све захтјеве пољопривредних произвођача за капиталне инвестиције у пољопривреди који испуњавају услове. За премију за пшеницу ове године из буџета Града издвојено је 1.700.000,00 КМ, а максималан износ који корисник може остварити за ову врсту подстицаја је до 3.000,00 КМ. Из буџета Града Бијељина за 2023. годину исплаћени су подстицаји преко 3.000.000 КМ (више од 5% укупног буџета).

Право на премију за производњу селекционисаних матица имају корисници подстицаја којима је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде издало рјешење о регистрацији репроцентра у пчеларству или увјерење да су поднијели захтјев за регистрацију репроцентра и испуњавају услове у складу са Правилником о нивоу и облику селекцијских метода у производњи пчела матица. Премија за производњу селекционисаних матица износи до 4 КМ по матици.

Максимални износ премије који корисник подстицаја може остварити за ову врсту подстицаја у текућој години је 15.000 КМ.

Уопштени закључак, када је у питању реализација прољетне сјетве би био, да је сјетва обављена успјешно, уз мања одступања због временских прилика, односно, појаве ниских температура. Због веће количине падавина, теже је било обавити корективну заштиту, сузбијање штеточина и корова. У протеклом периоду, задесиле су нас веће количине падавина, мјестимично праћене појавом града, које су на појединим локалитетима проузроковале штету. Генерално посматрано, на подручју Семберије није било већих оштећења рода, док је у другим крајевима Републике Српске, забиљежена већа штета.

II - ПРИПРЕМЕ ЗА ЖЕТВУ СТРИХ ЖИТА

У овом периоду жетва стрних жита скоро да је завршена. На појединим локалитетима произвођачи су већ почели са вршидбом јечма, а на појединим чак и са вршидбом пшенице. Обзиром да је изразито раније почела вегетација, знатно раније ће бити обављена и жетва. Принос и квалитет зрна би требало да буду задовољавајући, што ће свакако да се види тек након завршене вршидбе. Жетва јечма је завршена, док је жетва пшенице завршена око 80%. Жетву пшенице треба обавити на отприлике 14.000 хектара.

У овом моменту на територији Града Бијељина под стрним житима и уљаном репицом налази се укупно 17.650 ha, што је за 525 ha мање у односу на претходну годину. Висина подстицајних средстава за производњу меркантилне пшенице у 2024. години износи 500 КМ/ha у складу са Планом коришћења средстава. Сви пољопривредни произвођачи који су извршили јесењу сјетву меркантилне пшенице и засијали најмање 1 хектар уз препоручене сјетвене нормативе од минимално 200 kg сјеменске пшенице по хектару уз обавезу да су извршили ажурирање података (пријаву сјетвених површина) у АПИФ-у, пријаву доприноса у Пореској управи и уплатили противградну заштиту остварују права на подрицајна средства. Максимални износ премије који корисник подстицаја може остварити за ову врсту подстицаја у текућој години је 50.000 КМ за некомерцијална газдинства, 100.000 КМ за комерцијална газдинства и 200.000 КМ за предузетнике и правна лица. Захтјев за остваривање права на подстицајна средства за производњу меркантилне пшенице корисник подстицаја подноси најкасније до 31. марта текуће године. Висина подстицајних средстава за производњу уљане репице, а у складу са планом коришћења средстава износи до 400 КМ по хектару. Максимални износ премије који корисник подстицаја може остварити за ову врсту подстицаја у текућој години је 50.000 КМ за некомерцијална газдинства, 100.000 КМ за комерцијална газдинства и 200.000 КМ за предузетнике и правна лица.

У наредном периоду нас очекује смјена изразито високих температура и појава кишних периода, што ће свакако да утиче на динамику жетве. У зависности од састава земљишта и микрокалитета, варираће и квалитет и принос. У моменту писања информације, жетва је скоро завршена. Тренутни параметри квалитета пшенице су сљедећи: приноси 4-9 t/ha, хектолитар 74-82, влага 10-13%.

У наредној табели даје се преглед и структура жетвених површина по власништву производње изражено у ha:

Ред. бр.	Врста усјева	Правна лица	Физичка лица	Укупно
1	2	3	4	5
1.	Пшеница	2000	12300	14300
2.	Јечам	300	2400	2700
3.	Тритикале	30	170	200
4.	Зоб	-	0	0
5.	Уљана репица	300	150	450
	Свега:	2630	15020	17650

Пољопривредни произвођачи располажу са довољним бројем пољопривредне механизације која је различите старосне структуре, самим тим мање или више способна за квалитетно обављање жетвених радова. Ово се првенствено односи на житне комбајне, којих према процјени на нашем подручју има око 620 комада, затим тракторе (око 6.600 комада), као и одговарајући број транспортних средстава.

Изграђени систем за противградну заштиту који се састоји од 24 противградне станице на територији Града Бијељина, за сада успјешно функционише. Од 15. априла до писања ове Информације имао је прилику да дејствује осам пута, испаљено је укупно 80 ракета, те је избјегнута већа штета на усјевима.

2. мај	3 станица	5 ракета
12. мај	5 станица	5 ракета
17. мај	6 станица	15 ракета
21. мај	5 станице	5 ракета
22. мај	1 станица	1 ракета
30. мај	11 станица	21 ракета
10. јун	3 станице	5 ракета
22. јун	10 станица	23 ракете

У последњих пар година, на нивоу Републике Српске све већа пажња се поклања осавремењавању и модернизацији противградне заштите постављањем нових радарских система, док је по овом питању значајно унапријеђена сарадња и са сусједним државама. Одбрана од града је ефикасна, што много зависи и од међусобне сарадње и координиране активности између држава са којима граничимо (Србија, Хрватска). За разлику од претходне године, ове године Правилником о подстицајима са нивоа Републике Српске предвиђено је суфинансирање премије осигурања примарне пољопривредне производње за текућу годину у висини до 60 %, па самим тим, нису предвиђена средства за штете настале услед елементарних непогода. Град Бијељина преко Аграрног фонда даје додатних 20% за суфинансирања премије осигурања пољопривредне производње. Висина средства за намјену из овог члана исплаћује се у износу до 20% износа осигурања и не може бити већа од 500,00 КМ по кориснику. Корисници остварују права на подршку на средства на основу захтјева који подносе у Аграрни фонд Града Бијељина уз који прилажу сљедећу документацију:

- полису осигурања за текућу годину,

- доказ о извршеној уплати осигурања (уплатница или извод из банке).

Имајући у виду све чешћу појаву града као елементарне непогоде и ризик обављања пољопривредне производње под ведрим небом, ову погодност би свакако требало искористити што већи број пољопривредних произвођача.

Новина у Правилнику о начину и условима подршке у пољопривредној производњи за 2024. годину који доноси Управни одбор Аграрног фонда Града Бијељина је подршка обнови свињогојске производње која износи 300.000 КМ, а која предвиђа 200 КМ по купљеној приплодној женској свињи за максимално пет грла, а исплатиће се оним корисницима који у текућој години купе максимално до 5 женских приплодних свиња. Аграрни фонд ће извршити контролу са евиденцијом која се води у Одјељењу за пољопривреду о пољопривредним произвођачима код којих је извршена еутаназија крмача и

назимица и сачинит ће коначан списак за исплату. Захтјев за подршку обнове свињогојске производње подноси се најкасније до 31.10.2024. године и исплаћиваће се до износа предвиђених за ову намјену, једном годишње након обраде приспјелих захтјева.

Тренутно је тешко предвидјети принос пшенице као основне житарице за производњу хљеба, али имајући у виду временске услове који су је пратили током вегетације, имаћемо род изнад просјека за ово подручје. Принос зависи од агротехничких мјера, структуре земљишта, примијењене количине минералних ђубрива, с обзиром на овогодишњу цијену и адекватне примјене заштите биља. Откупна цијена пшенице није позната. Представници јединице локалне самоуправе су захтјевали и одржали састанак са представницима ресорног Министарства, на коме није тачно дефинисана откупна цијена пшенице. У 2024. години Градска управа Града Бијељина преко Аграрног фонда је издвојила 0,10 КМ/kg премије за произведену и продату пшеницу, за све пољопривредне произвођаче који су у АПИФ-у извршили пријаву сјетвених површина под пшеницом и који продају меркантилну пшеницу регистрованим млиновима и другим правним лицима регистрованим за откуп житарица. Предвиђена средства за подршку организованом откупу пшенице род 2024. године износи 720.000,00 КМ. О економској исплативости производње пшенице у садашњим условима пословања најбоље ће показати производна калкулација ове културе за 2023/24 годину.

I - Површина 1 ha

II – Принос 5,5 t/ha

III – Цијена 0,35 КМ/kg

IV – Трошкови производње 2.562,50 КМ

V – Вриједност производње 1.925,00 КМ

Губитак **637,50 КМ**

1. Репроматеријал

Р. бр.	Назив	Јединица Мјере	Количина	Цијена КМ/kg	Вриједност у КМ
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Сјеме	kg	250	1,30	325,00
2.	NPK 3x15	kg	500	1,25	625,00
3.	KAN	kg	350	0,75	262,50
4.	Пестициди	литар-комад	5	-	350,00

ИНФОРМАЦИЈА о реализацији прољетне сјетве у 2024. години и припремама за жетву стрних жита

Свега:				1.562,00
2. Машинске услуге са комбајнирањем				1.000,00
Укупно трошкови				2.562,00

Из наведене калкулације се види да уз примјену свих агротехничких мјера и оствареној производњи од 5.500 kg/ha, уз цијену пшенице од 0,35 KM/kg, поједини пољопривредни произвођачи могу очекивати губитак од око 637,50 KM/ha. Откупна цијена још увијек није позната. Поједини откупљивачи изашли са цијеном од 0,35 што је далеко испод цијене коштања и далеко испод очекивања свих пољопривредних произвођача.

ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА

У циљу што квалитетнијег обављања жетве стрних жита уз реалну откупну цијену која би била стимулативна за предстојећу јесењу сјетву и остале послове из области пољопривреде, Одјељење за пољопривреду предлаже следеће:

1. Сагледавајући цјелокупно стање у области пољопривреде може се констатовати да је досадашња ситуација веома неповољна. Од стране Скупштине Града Бијељина упутити иницијативу према Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, на већој заштити домаће производње што се посебно односи на заштиту од прекомјерног увоза у критичним временским интервалима (у вријеме жетве пшенице, бербе поврћа у сезони..), на период од 120 дана, а што нам је дозвољено потписаним ЦЕФТА споразумом.
2. Да Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде захтјева од откупљивача да примјењују Правилник о квалитету жита, млинских и пекарских производа и тјестенина и да се на основу тога врши исплата откупљених житарица.

Обрадила:
Ружица Мићић, мастер инж. пољ.

ОБРАЂИВАЧ
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ
П.О. Градоначелника
Сретен Вучковић, дипл. инж. пољ.

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Љубиша Петровић
